

ВПЛИВ МЕРЕЖЕВОГО СУСПІЛЬСТВА НА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ОСОБИСТОСТІ З ВИБОРУ ВЛАСНОЇ ЖИТТЄВОЇ ПОЗИЦІЇ

З інтенсивним розвитком інформаційних технологій історична тенденція розвитку суспільства вказує на те, що домінуючі функції і процеси мислення особистості все більше опиняються під впливом мережі-Інтернет. Глобалізований мережевий соціум згодом поглинає людину як особистість, як індивідуальність, здатну до «живого» активного спілкування і побудови власного конструктивного життєвого шляху. Особливо це стосується молоді та юнацтва, перед якими стоять стратегічні плани на подальше майбутнє життя. Особистість молодої людини як найвища соціальна цінність, суб'єкт власної самореалізації і життєтворчості, перетворюється на залежного від обставин виконавця, схильного до прийняття неадекватних рішень, і може перетворитися в об'єкт маніпулювання. Тому для молоді дуже важливим є збереження власного бачення щодо прийняття доленосних рішень, зокрема, з вибору життєвої позиції, яка, на наш погляд, виступає гарантом збереження власної індивідуальності й запорукою захисту від маніпуляцій.

Перш за все необхідно розглянути специфіку сучасного соціуму, який все частіше вчені називають «мережевим». Так, на думку М. Кастельс, сьогоднішнє суспільство побудоване по принципах мережі, оскільки основні функції та процеси все більше визначаються домінуванням соціальної морфології над соціальними процесами [1]. Мережева структура являє собою комплекс взаємоузгоджених вузлів. До них відносяться телевізійні канали, студії, де готуються розважальні передачі або розробляється комп'ютерна графіка, журналістські бригади і пересувні технічні установки, що забезпечують передачу і отримання сигналів, коли мова йде про глобальну мережу нових засобів інформації, що становить основу для вираження культурних форм і громадської думки в інформаційний вік.

Процес прийняття рішень сучасною людиною значно прискорюється і здійснюється під впливом величезного масиву інформації, носіями якої є соціальні мережеві сервіси (М.

Кастельс, М.Райс, Р.Коллінз, М.Манн, Дж.Сорос, С.М.Ягодзінській і ін.) [3]. Соціальна структура, що має мережеву основу, характеризується високою динамічністю, відкрита для інновацій, для постійного оновлення інформації, не ризикуючи при цьому втратити свою збалансованість. Однак, інформаційний вплив на особистість надзвичайно сильний, оскільки оновлення та зміна даних відбувається з досить високою швидкістю. Тобто, з одного боку – сучасній молодій людині необхідно мати великий масив інформації, щоб бути «мобільним», з іншого – мати достатню гнучкість, щоб не тільки засвоювати і переробляти цю інформацію, але і фільтрувати, брати тільки корисну для вирішення проблем, і крім того, не втратити власне «Я», зробити правильний вибір, який можна назвати власним.

Визначення особистістю власної життєвої позиції передбачає формування у неї певного світогляду, системи знань, вироблення переконань, соціальних і професійних навичок, розвиток особистісних взаємостосунків, залучення до трудової та громадсько-політичної діяльності (К. О. Абульханова-Славська, Б.Г. Ананьєв, Е. Берн, Л.І. Божович, Р.М. Грановська, І.М. Макаров, В.М. Маркін, В.Г. Панок, В.М. Поліщук, С.Л. Рубінштейн, Л.В. Сохань, Т.М. Титаренко та ін.). До основних видів життєвої позиції вчені відносять: конструктивну, оборонну, депресивну та безплідну. Теоретичний аналіз засвідчив, що прийняття особистістю стратегічного життєвого рішення з визначення власної життєвої позиції відбувається на основі її соціальної орієнтації, ціннісних пріоритетів, ставлення до себе та до інших людей, в залежності від соціальних норм і культурного середовища [2, 4].

Емпіричне дослідження, яка саме життєва позиція переважає у сучасній студентській молоді за методикою Е.Берна «Життєва позиція особистості» показало наступне (табл. 1). Як видно з табл. 1, 28,4% студентів мають конструктивну життєву позицію. Це студенти, які у взаємодії з іншими проявляють добру волю, переважно відповідально ставляться до навчання, налаштовані на позитивні емоції, бачать своє місце у майбутньому професійному середовищі та у соціумі взагалі, вміють ставити стратегічні життєві цілі та приймати

відповідальні рішення.

Таблиця 1
Кількісні показники розподілу видів життєвої позиції студентів

Шкали	Кількісні показники розподілу респондентів (n=850)	
	%	Абсолютне значення
Конструктивна життєва позиція	28,4	242
Оборонна життєва позиція	27,7	235
Депресивна життєва позиція	35,2	299
Безплідна життєва позиція	8,7	74

Оборонну життєву позицію мають 27,7% студентів. Вони стримані у спілкуванні, вміють контролювати свої емоції, вдало використовують їх для досягнення мети. У спілкуванні з оточенням роблять акценти на поліпшенні стосунків з іншими. Однак планувати своє майбутнє й приймати відповідальні рішення їм вдається складно, тому цей прошарок студентів може орієнтуватися на поради в інтернеті більше ніж на свій розсуд.

Депресивну життєву позицію виявлено у 35,2% респондентів. Це молодь, яка понад усе прагне отримати якомога більше від оточення, при цьому рідко проявляючи добру волю і далеко не завжди даючи щось натомість. Ці студенти знають, що дуже заборгували перед оточенням, але відчують від цього задоволення, яке часто носить трансний, містичний відтінок. Вони постійно вимагають уваги і можуть бути прив'язаними до інших довгі роки, якщо ті не втратили можливість „віддавати”. Такі студенти, як правило, не вміють ставити стратегічних життєвих цілей та приймати доленосні рішення, оскільки весь час сподіваються, що «хтось» чи «щось» вирішить за них їх проблеми. І тому дуже часто «зависають» в інтернеті.

Респондентів з безплідною життєвою позицією виявилось

8,7%. Це студенти, які не знають чого прагнуть у житті, що може бути пов'язане з невизначеністю у правильності обрання спеціальності, у можливих розчаруваннях щодо невідповідності дійсності навчання власним очікуванням та уявленням про навчання у ВУЗі тощо. Якраз ця невизначеність знижує показник конструктивної життєвої позиції і заважає будувати адекватне майбутнє.

Отримані дані свідчать, що нині серед молоді, на жаль, усього 28,4 % студентів дотримуються активної конструктивної життєвої позиції, і можна сказати, що найменше піддаються впливу мережевого соціуму, а інші живуть, переважно, сьогоднішнім днем, більшою мірою споглядають життя, не прагнуть до самовдосконалення та самореалізації, щоб принести користь собі та іншим, суспільству в цілому. А це означає, що майже 70 % студентської молоді будуть переважно під впливом думки інших, зокрема, мережі Інтернет та ін., і процес прийняття стратегічного життєвого рішення з вибору власної життєвої позиції, з вибудови власного майбутнього поки що залишається неадекватним.

Отже, вважаємо, що процес формування життєвої позиції особистості студента, який ще триває у юнацькому віці, повинен спрямовуватися, скориговуватися психолого-педагогічним колективом ВНЗ у конструктивне русло.

Література

1. Кастельс М. Становление общества сетевых структур / Кастельс М. // Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология (под ред. В.Л. Иноземцева). – М., 1999. – С. 494- 505.
2. Помиткіна Л. В. Психологія прийняття особистістю стратегічних життєвих рішень: монографія / Любов Віталіївна Помиткіна. – К.: Кафедра, 2013. – 381 с.
3. Ягодзинский С. Н. Глобализация информационных сетей как условие реализации их социокультурного потенциала [Текст] / С.Н. Ягодзинский // Молодой ученый. – 2015. – №16. – С. 510-513.
4. Pomytkina L.V. Subjective analysis of regularities of making

strategic life decisions in late adolescence /
Fundamental and Applied Researches in Practice of Leading
Scientific Schools. Issue: 4 (16) – co-publ.: Publishing
office: Accent graphics communications – Hamilton, ON,
2016. – P. 107-116 p.